

Özet Metin

OECD Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri

Overview

OECD Guidelines for Multinational Enterprises

Turkish translation

Bu özet metinler, OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.
Bunları ücretsiz olarak OECD Sanal Kitapevinden temin edebilirsiniz:

www.oecd.org/bookshop/

Bu Özet Metin resmi bir OECD çevirisi değildir.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ve KALKINMA ÖRGÜTÜ

EK I

ULUSLARARASI YATIRIMLAR

VE ÇOKULUSLU İŞLETMELER BİLDİRGESİ

27 Haziran 2000

İMZACI DEVLETLER¹

- Uluslararası yatırımların dünya ekonomisi için büyük önem taşıdığını, ve ülkelerinin kalkınmasına oldukça katkıda bulunmuş olduğunu;
- Çokuluslu işletmelerin bu yatırım sürecinde önemli bir rol oynadıklarını;
- Uluslararası işbirliğinin yabancı yatırımlar için daha iyi bir iklim oluşturabileceğini, ekonomik, toplumsal ve çevresel konularda gelişme sağlanmasına çokuluslu işletmelerin yapabileceği olumlu katkıyı teşvik edebileceğini, ve bunların faaliyetlerinden doğabilecek sorunları en aza indirip giderebileceğini;
- Uluslararası yatırımlar ve çokuluslu işletmeler ile ilgili konuların birbiriyle ilişkili çeşitli enstrümanları içeren dengeli bir çerçeveye içerisinde ele alınarak uluslararası işbirliğinin yararlarının artırıldığını

DİKKATE ALARAK,

Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri

- I. Topraklarında ya da topraklarından faaliyette bulunan çokuluslu işletmelere, Önsözde yer alan ve bunun ayrılmaz bir parçasını oluşturan düşünce ve anlayışlar da dikkate alınarak,

1. 27 Haziran 2000 itibarıyla imzacı devletler, bütün OECD üyeleri ile birlikte Arjantin, Brezilya, Slovak Cumhuriyeti ve Şili'dir. Avrupa Topluluğu da, yetki alanına giren konularda Ulusal Uygulama bölümüne bağlı kalmaya davet edilmiştir.

buradaki Ek 1'de² yer alan Genel İlkelerle uyulmasını hep birlikte tavsiye ettiklerini;

Ulusal Uygulama

- II.1. İmzacı devletlerin, kamu düzenini koruma, zorunlu güvenlik çıkarlarını savunma ve uluslararası barış ve güvenlikle ilgili taahhütlerini yerine getirme gereklerine uygun olarak, topraklarında faaliyet gösteren ve başka bir imzacı devletin yurttaşları tarafından dolaylı ya da dolaysız olarak sahip olunan ya da kontrol edilen işletmeleri (bundan böyle "Yabancı Kontrolündeki İşletmeler" diye adlandırılacaktır) yasa, yönetmelik ve idari uygulamaları altında uluslararası hukuka uygun ve benzer durumlarda yerli işletmelere uygulanandan daha az elverişli olmayan bir uygulamaya (bundan böyle "Ulusal Uygulama" olarak adlandırılacaktır) tabi tutmaları gerektiğini;
2. İmzacı devletlerin "Ulusal Uygulama"yı imzacı devletlerin dışındaki ülkelere ilişkin olarak da dikkate alacaklarını;
3. İmzacı devletlerin "Ulusal Uygulama"nın ülkelerindeki alt birimlerce de uygulanmasına çalışacaklarını;
4. Bu Bildirgenin imzacı devletlerin yabancı yatırımların girişini ya da yabancı işletmelerin kuruluş koşullarını düzenleme hakları ile ilgili olmadığını;

Birbiriyle Çelişen Koşullar

- III. Çokuluslu işletmelere birbiriyle çelişen koşullar konulmasını önlemek ya da en aza indirmek amacıyla işbirliği yapacaklarını ve buradaki³ Ek 2'de belirtilen genel düşünceleri ve pratik yaklaşımları hesaba katacaklarını;

Uluslararası Yatırımlara Konan Teşvikler ve Engeller

- IV.1. Doğrudan uluslararası yatırımlar alanında aralarındaki işbirliğini güçlendirmeye gerek gördüklerini;
2. Dolayısıyla imzacı devletlerin bu alanda doğrudan uluslararası yatırımlara resmi teşvikler ve engeller koyan belirli yasa, yönetmelik ve idari uygulamalardan (bundan böyle "önlemler" olarak adlandırılacaktır) etkilenen çıkarlarına gereken ağırlığı vermeye gerek gördüklerini;
3. İmzacı devletlerin bu tür önlemlerin mümkün olduğunca saydam hale getirilmesine ve böylelikle bunların önem ve amacının anlaşılabilmesine ve bunlar hakkında kolayca bilgi edinilebilmesine çalışacağını;

2. Çokuluslu İşletmeler Genel İlkelerinin metni bu yayında Ek II'de yer almaktadır.

3. Çokuluslu İşletmelere Birbiriyle Çelişen Koşullar Konulmasına İlişkin Genel Düşünceler ve Pratik Yaklaşımlar metni OECD Web sitesinde www.oecd.org/daf/investment/ adresinden temin edilebilir.

Danışma Usulleri

- V. İlgili Konsey Kararlarına uygun olarak yukarıdaki konularda birbirlerine danışmaya hazır olduklarını;

Gözden Geçirme

- VI. Uluslararası yatırımlar ve çokuluslu işletmeler ile ilgili konularda imzacı devletler arasındaki uluslararası işbirliğinin daha etkin hale getirilmesi amacıyla yukarıdaki konuları düzenli aralıklarla gözden geçireceklerini

BEYAN EDERLER.

EK II

OECD ÇOKULUSLU İŞLETMELER GENEL İLKELERİ: METİN VE UYGULAMA USULLERİ

Metin

Önsöz

1. *OECD Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri (Genel İlkeler)*, devletler tarafından çokuluslu işletmelere yapılan tavsiyelerdir. Bunlar, ilgili yasalara uygun ve sorumlu bir ticari faaliyette bulunulması doğrultusunda, gönüllülük temeline dayalı ilkeler ve standartlar getirmektedir. *Genel İlkeler*, bu işletmelerin faaliyetlerinin devlet politikalarıyla uyumlu olmasını sağlamayı, işletmeler ile faaliyette buldukları toplumlar arasındaki karşılıklı güvenin temellerini güçlendirmeyi, yabancı yatırımlar için daha iyi bir iklim oluşturulmasına yardımcı olmayı, ve sürdürülebilir bir kalkınmaya çokuluslu işletmelerin katkısını arttırmayı amaçlamaktadır. *Genel İlkeler*, ulusal uygulama, işletmelere birbiriyle çelişen koşullar konması ve uluslararası yatırımlara konan teşvikler ve engeller ile ilgili diğer unsurları da kapsayan *OECD Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Bildirgesi*'nin bir parçasını oluşturmaktadır.
2. Uluslararası iş dünyası çok büyük çapta bir yapısal değişim geçirmiş olup *Genel İlkeler* de bu değişiklikleri yansıtan bir evrimden geçmiştir. Hizmet sektörünün ve bilgi-yoğun sektörlerin büyümesiyle birlikte, hizmet ve teknoloji işletmeleri uluslararası pazara girmiş bulunuyor. Büyük işletmeler uluslararası yatırımlarda hala büyük bir paya sahip bulunmakta, ve büyük çaplı uluslararası birleşmeler doğrultusunda bir eğilim görülmektedir. Aynı zamanda, küçük ve orta işletmeler tarafından yapılan yabancı yatırımlar da artmış olup bu işletmeler artık uluslararası sahnede önemli bir rol oynamaktadır. Çokuluslu işletmeler, yerli benzerleri gibi, daha çeşitli ticari düzenlemeleri ve yapısal biçimleri kapsamaya doğru bir evrim geçirmiştir. Tedarikçiler ve yükleniciler ile daha yakın ilişkiler ve stratejik ittifaklar, işletme sınırlarının silikleşmesine doğru bir eğilim göstermektedir.
3. Çokuluslu işletmelerin yapısında görülen hızlı evrim, bunların doğrudan yabancı yatırımların hızla arttığı gelişmekte olan dünyadaki faaliyetlerinde de yansımaları buluyor. Gelişmekte olan

ülkelerde çokuluslu işletmeler, temel üretim ve maden çıkarma endüstrileriyle sınırlı olmaktan çıkıp imalat, montaj, iç pazarı geliştirme ve hizmet sektörlerini de kapsayan bir çeşitlilik kazandılar.

4. Çokuluslu işletmelerin faaliyetleri, uluslararası ticaret ve yatırımlar aracılığıyla, OECD ekonomilerini birbirine ve dünyanın öbür kısmına bağlayan bağları güçlendirip derinleştirdi. Bu faaliyetler, gerek ana ülkelere, gerekse ev sahibi ülkelere önemli yararlar sağlıyor. Çokuluslu işletmeler, tüketicilere almak istedikleri ürün ve hizmetleri rekabetçi fiyatlarla sunup yatırımcılara adil getiriler sağladığında, bu yararlar daha da artıyor. Bunların ticaret ve yatırım faaliyetleri, sermaye, teknoloji, insan kaynakları ve doğal kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunuyor. Dünyanın farklı bölgeleri arasında teknoloji transferini ve yerel koşulları yansıtan teknolojilerin geliştirilmesini kolaylaştırıyorlar. Gerek formel, gerekse iş üzerinde eğitim aracılığıyla, bu işletmeler, ev sahibi ülkelerdeki insan sermayesinin gelişmesine de yardımcı oluyorlar.

5. Ekonomik değişimlerin niteliği, çapı ve hızı, işletmelerin ve paydaşlarının önüne yeni stratejik problemler koydu. Çokuluslu işletmeler, toplumsal, ekonomik ve çevresel amaçlar arasında uyumluluk sağlanmasını hedefleyen, sürdürülebilir bir kalkınma için en iyi uygulama politikalarını yaşama geçirme fırsatına sahipler. Ticaret ve yatırımlar, açık, rekabetçi ve doğru bir şekilde düzenlenmiş bir piyasa çerçevesinde gerçekleştirildiği takdirde, çokuluslu işletmelerin sürdürülebilir bir kalkınmaya destek olabilmesi büyük ölçüde artmaktadır.

6. Birçok çokuluslu işletme, ticari faaliyetlerde yüksek standartlara saygı gösterilmesinin büyümeyi arttırdığını göstermiştir. Günümüzün rekabetçi güçleri yoğun olup çokuluslu işletmeler çeşitli yasal, toplumsal ve düzenleyici ortamlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu bağlamda, bazı işletmeler, rekabette haksız avantaj elde etmeye kalkışarak doğru ticari faaliyet standartlarını ve ilkelerini ihmal etmeye heves edebiliyor. Küçük bir kesimin bu tür uygulamaları, büyük bir kesimin itibarını şaibe altında bırakıp kamuoyunda kaygılara yol açabiliyor.

7. Kamuoyunun bu kaygıları karşısında birçok işletme, iyi bir kurumsal yurttaş olma, iyi uygulamalarda bulunma, gerek ticaret yaşamında gerekse çalışanlarına iyi davranma taahhütlerini destekleyen kurum içi programlar, genel ilkeler ve yönetim sistemleri geliştirmiştir. Bazıları danışmanlık, denetleme ve belgeleme hizmetleri alarak bu alanlarda uzmanlık birikimi sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu çabalar, iyi bir ticari faaliyetin tanımlanması konusunda bir toplumsal diyalog gerçekleştirilmesine de destek olmuştur. *Genel İlkeler*, imzacı devletlerin ticari faaliyetten ortak beklentilerini netleştirerek işletmeler için bir başvuru noktası sunmaktadır. Dolayısıyla, *Genel İlkeler*, sorumlu bir ticari faaliyetin tanımlanmasına ve uygulanmasına yönelik özel çabaları hem tamamlayıcı, hem de pekiştirici bir özellik taşımaktadır.

8. Devletler birbirleriyle ve diğer aktörlerle ticari faaliyetlerin uluslararası hukuksal ve politik çerçevesini güçlendirmek için işbirliği yapmaktadır. 1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin kabulünden başlayarak, savaş sonrası dönemde bu çerçevenin gelişmesine tanık olundu. Son uluslararası hukuk belgeleri arasında ise, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün İş Yaşamındaki Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi, Rio Çevre ve Kalkınma Bildirgesi, Gündem 21 ve Kopenhag Toplumsal Gelişme Bildirgesi yer almaktadır.

9. OECD de uluslararası politik çerçeveye katkıda bulunmaktadır. Son gelişmelerden bazıları, Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesine Karşı Mücadele Sözleşmesinin ve OECD Kurumsal Yönetişim İlkeleri ile OECD Elektronik Ticarete Tüketicinin Korunması Genel İlkelerinin kabul edilmesi, ve OECD Çokuluslu İşletmeler ve Vergi İdareleri Aktarım Fiyatlandırma Genel İlkeleri üzerinde devam etmekte olan çalışmalardır.

10. *Genel İlkeleri* imzalayan devletlerin ortak amacı, çokuluslu işletmelerin ekonomik, çevresel ve toplumsal ilerlemeye yapabilecekleri olumlu katkıları teşvik etmek, bunların çeşitli faaliyetlerinin yol açabileceği sorunları en aza indirmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışan devletler, kendi yöntemleriyle aynı hedef doğrultusunda çalışan birçok işletme, sendika ve diğer sivil toplum kuruluşları ile kendilerini bir ortaklık içerisinde bulmaktadır. Devletlerin, istikrarlı bir makro-ekonomik politika, firmalara karşı ayırım gözetmeyen bir tutum, uygun bir düzenleme ve uzgörülü bir denetleme, tarafsız bir mahkeme ve yargı infaz sistemi, verimli ve dürüst bir kamu yönetiminden oluşan etkin iç politik çerçeveler oluşturmaları yararlı olabilir. Devletlerin sürdürülebilir bir kalkınmayı destekleyen uygun standartları ve politikaları koruyup geliştirmeleri ve kamu sektörü faaliyetlerinin verimli ve etkin olmasını sağlayacak reformları sürekli olarak uygulamaları da yararlı olabilir. *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, bütün insanların refahının ve yaşam standartlarının geliştirilmesine yönelik gerek iç, gerekse uluslararası politikaların sürekli geliştirilmesini taahhüt eder.

1. Kavramlar ve İlkeler

1. *Genel İlkeler*, devletlerin çokuluslu işletmelere yaptığı ortak tavsiyelerdir. Yürürlükteki yasalarla uyumlu olarak, iyi uygulama ilke ve standartlarını oluşturmaktadır. İşletmelerin *Genel İlkelere* uyması gönüllülük temelinde olup hukuksal yaptırımı yoktur.
2. Çokuluslu işletmelerin faaliyetleri tüm dünya çapında olduğundan, bu alandaki uluslararası işbirliğinin bütün ülkeleri kapsamaması gerekir. *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, topraklarında faaliyet gösteren işletmelerin *Genel İlkelere*, ev sahibi ülkelerin tek tek özel koşullarını hesaba katmakla birlikte, faaliyette buldukları her yerde uymasını teşvik eder.
3. *Genel İlkelerin* amaçları açısından çokuluslu işletmelerin kesin bir tanımının yapılması zorunlu değildir. Bunlar, genellikle birden fazla ülkede kurulu olup faaliyetlerini koordine edebilecekleri çeşitli şekillerde birbirlerine bağlı şirketlerden ve diğer kuruluşlardan oluşur. Bu kuruluşlardan biri veya daha fazlası diğerlerinin faaliyetleri üzerinde önemli bir etki sahibi olabilirse de, bunların işletme içindeki özerklik derecesi çokuluslu işletmelerin birinden diğerine büyük ölçüde değişebilir. Mülkiyetleri, özel, devlet ya da karma olabilir. *Genel İlkeler* çokuluslu bir işletme içerisindeki bütün kuruluşlara (ana şirketler ve/ya da yerli kuruluşlar) dönüktür. Bunlar arasındaki fiili sorumluluk dağılımına göre, farklı kuruluşların *Genel İlkelere* uyulmasına yardımcı olmak üzere birbiriyle işbirliği yapış destek olması beklenmektedir.
4. *Genel İlkeler* çokuluslu ve yerli işletmeler arasında uygulama farklılıkları getirmeyi amaçlamamaktadır; bunlar herkes için geçerli bir iyi uygulamayı temsil etmektedir. Buna göre, çokuluslu ve yerli işletmeler, *Genel İlkelerin* her ikisini de ilgilendirdiği durumlardaki faaliyetleri açısından aynı beklentilere tabidir.
5. Devletler, *Genel İlkelere* mümkün olan en geniş çapta uyulmasını teşvik etmek istemektedir. Küçük ve orta işletmelerin kapasitelerinin büyük işletmelerle aynı olmayabileceği kabul edilmekle birlikte, *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, yine de bunların *Genel İlkelerin* tavsiyelerine mümkün olan en eksiksiz bir şekilde uymalarını teşvik eder.
6. *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, bunları korumacı amaçlarla ya da çokuluslu işletmelerin yatırım yaptığı bir ülkenin görece avantajının sorgulanmasına yol açacak bir şekilde kullanmamalıdır.
7. Devletler, uluslararası hukuka tabi olarak, çokuluslu işletmelerin yetki alanları içinde faaliyette bulunma koşullarını belirleme hakkına sahiptir. Çokuluslu bir işletmenin çeşitli ülkelerde bulunan kuruluşları bu ülkelerde yürürlükte bulunan yasalara tabidir. Çokuluslu işletmeler imzacı ülkeler

tarafından birbiriyle çelişen koşullara tabi tutulduğunda, ilgili devletler ortaya çıkabilecek sorunları gidermek amacıyla iyi niyetle işbirliği yapacaktır.

8. *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, bunları kendilerinin işletmelere eşit bir şekilde ve uluslararası hukuka ve sözleşme yükümlülüklerine uygun olarak davranma sorumluluklarını yerine getirecekleri anlayışıyla belirlemektedir.

9. İşletmeler ile ev sahibi ülke devletleri arasında ortaya çıkan hukuksal sorunların giderilmesinin bir yolu olarak, tahkim dahil, uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması konusunda uygun uluslararası mekanizmaların kullanılması teşvik edilir.

10. *Genel İlkeleri* imzalayan devletler, bunları tanıtip kullanımını teşvik edecektir. *Genel İlkelerin* tanıtımını yapan ve *Genel İlkeler* ile ilgili bütün konuların tartışılması için bir forum işlevi gören Ulusal Başvuru Noktaları oluşturacaklardır. İmzacı devletler, ayrıca değişen dünya koşullarında *Genel İlkelerin* yorumlanması ile ilgili konuların ele alınması için uygun gözden geçirme ve danışma usulleri içinde de yer alacaklardır.

II. Genel Politikalar

İşletmeler, faaliyette buldukları ülkelerde yerleşik politikaları tam olarak hesaba katmalı, ve diğer paydaşların görüşlerini dikkate almalıdır. Bu bakımdan, işletmeler:

1. Sürdürülebilir bir kalkınma sağlanması amacıyla ekonomik, toplumsal ve çevresel ilerlemeye katkıda bulunmalıdır.
2. Ev sahibi devletin uluslararası yükümlülük ve taahhütleriyle uyumlu olarak, faaliyetlerinden etkilenenlerin insan haklarına saygı göstermelidir.
3. Sağlıklı bir ticari uygulama gereğiyle uyumlu olarak, işletmenin iç ve dış pazarlardaki faaliyetlerinin geliştirilmesinin yanı sıra, yerel toplumla yakın işbirliği yoluyla, ticari çıkarlar dahil, yerel kapasite gelişimini teşvik etmelidir.
4. Özellikle iş olanakları yaratarak ve çalışanlar için eğitim olanaklarına yardımcı olarak insan sermayesi oluşumunu teşvik etmelidir.
5. Çevre, sağlık, güvenlik, iş, vergi, mali teşvikler ve diğer konularla ilgili yasa ya da düzenlemeler çerçevesinde öngörülme istisnalar sağlamaktan ya da kabul etmekten kaçınılmalıdır.
6. İyi kurumsal yönetim ilkelerini destekleyip savunmalı, ve iyi kurumsal yönetim uygulamaları geliştirip uygulamalıdır.
7. İşletmeler ile bunların faaliyette buldukları toplumlar arasında karşılıklı güven ilişkisi geliştiren etkin öz-düzenleme uygulamaları ve yönetim sistemleri geliştirip uygulamalıdır.
8. Şirket politikalarının, eğitim programları dahil, çeşitli yollarla yaygınlaştırılarak çalışanlarca bilinmesini ve bunlara uyulmasını teşvik etmelidir.

9. Yasalara, *Genel İlkeler* ya da işletme politikalarına aykırı uygulamalar hakkında yönetime ya da, duruma göre, yetkili kamu mercilerine *gerçek* ihbarlarda bulunan çalışanlara karşı ayrımcı ya da disiplin işlemlerine başvurmaktan kaçınılmalıdır.
10. Duruma göre, tedarikçiler ve taşeronlar dahil, iş ortaklarının *Genel İlkeler* ile uyumlu kurumsal faaliyet ilkeleri uygulamasını teşvik etmelidir.
11. Yerel politik faaliyetlere her türlü usulsüz müdahalelerden kaçınılmalıdır.

III. Açıklama

1. İşletmeler, faaliyetleri, yapısı, mali durumu ve performansı hakkında, zamanında, düzenli, güvenilir ve konu ile ilgili bilgilerin açıklanmasını sağlamalıdır. Bu bilgiler, bir bütün olarak işletme hakkında ve, duruma göre, ayrıca faaliyet alanlarına ya da coğrafi bölgelere göre açıklanmalıdır. İşletmelerin açıklık politikaları, işletmenin niteliğine, boyutuna ve bulunduğu yere göre şekillendirilip maliyet, ticari sır ve diğer rekabet konuları dikkate alınmalıdır.
2. İşletmeler, açıklık, muhasebe ve denetleme alanında yüksek kalite standartları uygulamalıdır. İşletmelerin, çevresel ve toplumsal konular söz konusu olduğunda bu konularda raporlar sunulması dahil, mali konular dışındaki bilgilendirmeler için de yüksek kalite standartları uygulaması teşvik edilmektedir. Gerek mali gerekse diğer konulardaki bilgilerin hangi standartlara ya da politikalara göre derlenip yayımlandığı bildirilmelidir.
3. İşletmeler, ismini, yerini ve yapısını, ana işletmenin isim, adres ve telefon numarasını ve başlıca yan kuruluşlarını, aralarındaki karşılıklı hisse sahiplikleri dahil, bu yan kuruluşlarda doğrudan ya da dolaylı olarak sahip olduğu hisselerin yüzdesini gösteren temel bilgileri açıklamalıdır.
4. İşletmeler, ayrıca aşağıdaki konularda da maddi bilgiler açıklamalıdır:
 1. Şirketin mali ve faaliyet sonuçları;
 2. Şirket amaçları;
 3. Başlıca hisse sahipleri ve oy hakları;
 4. Yönetim kurulu üyeleri ve başlıca üst düzey yöneticiler, ve bunların kazançları;
 5. Öngörülebilir maddi risk faktörleri;
 6. Çalışanlar ve diğer paydaşlar ile ilgili maddi konular;
 7. Yönetişim yapıları ve politikaları.
5. İşletmelerin vermesi teşvik edilen ek bilgilerden bazıları ise şunlardır:
 - a) İşletmenin toplumsal, etik ve çevre politikaları hakkında bilgiler ve şirketin izlediği başka çalışma kuralları dahil, kamuoyuna açıklanması düşünülen, kurumsal değerler ya da ticari çalışma açıklamaları. Ayrıca, kabul tarihi, bu açıklamaların geçerli olduğu ülkeler ve kuruluşlar, ve bu açıklamalara ilişkin performansı belirtilebilir;

- b) Risk yönetimi ve yasalara uyulması konusundaki sistemler, ve ticari çalışma açıklamaları ya da kuralları ile ilgili bilgiler;
- c) Çalışanlar ve diğer paydaşlar ile ilişkiler hakkındaki bilgiler.

IV. İstihdam ve İşçi-İşveren İlişkileri

Yürürlükteki yasa, yönetmelik ve cari işçi-işveren ilişkileri ve istihdam politikaları çerçevesinde, işletmeler:

1.
 - a) Çalışanlarının sendikalar ve diğer gerçek işçi temsilcileri tarafından temsil edilme hakkına saygı göstermeli, ve çalışma koşulları üzerinde anlaşmaya varılması amacıyla bu temsilcilerle bireysel olarak ya da işveren sendikaları aracılığıyla yapıcı görüşmeler gerçekleştirmelidir;
 - b) Çocuk emeğinin kullanılmasına kesinlikle son verilmesine katkıda bulunmalıdır;
 - c) Zoraki ya da zorunlu çalışmanın bütün biçimleriyle ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmalıdır;
 - d) Çalışanların özelliklerine göre farklı uygulamaların özel olarak istihdamda daha fazla fırsat eşitliğini teşvik edici yerleşik devlet politikalarını desteklemesi ya da bir işin doğal koşulları ile ilgili olması dışında, istihdam ya da meslek bakımından çalışanlarına karşı ırk, renk, cinsiyet, din, politik görüş, ulusal ya da sosyal köken gibi gerekçelerle ayrımcılık yapmamalıdır.
2.
 - a) İşçi temsilcilerine toplu sözleşmelerin etkin bir biçimde hazırlanmasına yardımcı olmak için gerekli olabilecek olanakları sağlamalıdır;
 - b) İşçi temsilcilerine çalışma koşulları üzerinde anlamlı görüşmeler yapılması için gerekli bilgileri vermelidir;
 - c) Karşılıklı ilgi duyulan konularda işverenler ile işçiler ve temsilcileri arasında danışma ve işbirliğini teşvik etmelidir.
3. Çalışanlara ve temsilcilerine kuruluşun ya da, duruma göre, bir bütün olarak işletmenin performansı hakkında tam ve doğru bir fikir edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi vermelidir.
4.
 - a) İstihdam ve işçi-işveren ilişkileri konusunda ev sahibi ülkedeki benzer işverenler tarafından uygulananlardan daha az elverişli olmayan standartlar uygulamalıdır;

- b) Faaliyetlerinde işçi sağlığı ve işyeri güvenliğini sağlamak amacıyla yeterli önlemler alınmalıdır.
5. Faaliyetlerinde, uygulanması mümkün olan en geniş ölçekte, yerli personel istihdam edip, beceri düzeylerinin geliştirilmesi amacıyla işçi temsilcileriyle ve, duruma göre, ilgili resmi makamlarla işbirliği içinde eğitim sağlamalıdır.
6. Faaliyetlerinde, özellikle toplu tenkisat ya da işten çıkarmaların uygulandığı bir kuruluşun kapanması halinde olduğu gibi, çalışanlarının geçim durumu üzerinde büyük etkileri olacak değişiklikler yapılması düşünüldüğünde, işçi temsilcilerine ve, duruma göre, ilgili resmi makamlara makul bir süre önceden bildirimde bulunmalı, ve olumsuz sonuçların elden geldiğince hafifletilmesi amacıyla işçi temsilcileri ve ilgili devlet makamlarıyla işbirliği yapmalıdır. Her bir durumun özel koşulları ışığında, böylesi bir bildirim yönetimin kesin bir karar verilmeden önce yapması uygun olacaktır. Böylesi kararların sonuçlarının hafifletilmesine yönelik anlamlı bir işbirliği gerçekleştirilebilmesi için başka yollara da başvurulabilir.
7. Çalışma koşulları hakkında işçi temsilcileriyle yapılan iyi niyetli görüşmeler çerçevesinde, ya da çalışanlar örgütlenme haklarını kullandıklarında, faaliyet biriminin tümünü ya da bir bölümünü ilgili ülkeden taşıma tehdidinde bulunmamalı ya da bu görüşmeleri adil olmayan bir biçimde etkilemek ya da örgütlenme hakkının kullanılmasına engel olmak için işletme bünyesindeki diğer ülkelerde bulunan kuruluşlardan personel transferi yapmamalıdır.
8. Çalışanlarının yetkili temsilcilerinin toplu sözleşme görüşmelerinde bulunmalarına ya da personel-yönetim ilişkileri konularında görüşmeler yapmalarına olanaklar sağlamalı, ve tarafların karşılıklı ilgi alanlarında bu konularda kararlar almaya yetkili yönetim temsilcileriyle danışmalarda bulunmalarına izin vermelidir.

V. Çevre

İşletmeler, faaliyette buldukları ülkelerdeki yasa, yönetmelik ve idari uygulamalar çerçevesinde, ve ilgili uluslararası anlaşma, ilke, amaç ve standartları dikkate alarak, çevreyi, kamu sağlığı ve güvenliğini koruma, ve genel olarak faaliyetlerini daha genel sürdürülebilir kalkınma amacına katkıda bulunacak şekilde gerçekleştirme gereğini hesaba katmalıdır. Özel olarak, işletmeler:

1. Aşağıdaki unsurları kapsayan ve işletmeye uygun bir çevre yönetim sistemi oluşturup sürdürmelidir:
- a) Faaliyetlerinin çevre, sağlık ve güvenlik bakımından etkileri hakkında yeterli ve zamanında bilgi toplanıp değerlendirilmesi;
- b) Çevre konusunda daha iyi bir performans için ölçülebilir amaçların ve, duruma göre, hedeflerin konması ve bu amaçların geçerliliğinin devamının düzenli aralıklarla olarak gözden geçirilmesi; ve
- c) Çevre, sağlık ve güvenlik amaçları ya da hedefleri doğrultusunda sağlanan ilerlemenin düzenli izlenmesi ve kontrol edilmesi.

2. Maliyet, ticari sır ve fikir eserleri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili kaygıları hesaba katarak:
 - a) Çevre konusundaki performansın iyileştirilmesinde sağlanan ilerlemenin bildirilmesini de kapsayabilecek şekilde, işletmenin çevre, sağlık ve güvenlik bakımından potansiyel etkileri hakkında kamuoyuna ve çalışanlara, yeterli ve zamanında bilgi vermelidir; ve
 - b) İşletmenin çevre, sağlık ve güvenlik politikalarından ve bunların uygulanmasından doğrudan etkilenen topluluklarla yeterli ve zamanında iletişim ve danışma gerçekleştirilmelidir.
3. İşletmenin işlem, mal ve hizmetlerinin bütün ömürleri boyunca çevre, sağlık ve güvenlik bakımlarından öngörülebilir etkilerini değerlendirmeli, ve karar alma sürecinde dikkate almalıdır. Düşünülen bu faaliyetlerin çevre, sağlık ve güvenlik bakımından önemli etkileri olabilecekse, ve bunlar yetkili merci kararına tabi ise, çevre etkileri üzerine uygun bir değerlendirme hazırlamalıdır.
4. Risklerin bilimsel ve teknik olarak kavranmasına uygun olarak, ve çevreye ciddi zarar verme tehlikeleri bulunduğu, ayrıca insan sağlığı ve güvenliğini de hesaba katarak, tam bir bilimsel kesinlik bulunmamasını bu zararın önlenmesi ya da en aza indirilmesine dönük ve maliyet yönünden etkin önlemlerin ertelenmesi için gerekçe olarak kullanmamalıdır.
5. Çevre ve sağlık konusunda, kazalar ve acil durumlar dahil, faaliyetlerinden kaynaklanan ciddi zararların önlenmesi, hafifletilmesi ve kontrol altına alınması için ihtiyat planlarını; ve yetkili mercilere hemen bildirim için mekanizmaları hazır bulundurmalıdır.
6. Kurumsal çevre performansını sürekli iyileştirmeye çalışmalı ve bunun için, duruma göre, aşağıdaki gibi çalışmaları teşvik etmelidir:
 - a) İşletmenin en iyi performans sahibi kısmındaki çevre performansı ile ilgili standartları yansıtan teknoloji ve çalışma usullerinin işletmenin bütün kısımlarında benimsenmesi;
 - b) Çevre üzerinde istenmeyen etkileri olmayan; düşünülen kullanımları güvenli olan; enerji ve doğal kaynakların tüketiminde verimli olan; yeniden kullanılabilen, geri dönüşümü mümkün olan ya da güvenli bir şekilde ortadan kaldırılabilen ürün ya da hizmetlerin geliştirilip sunulması;
 - c) İşletmenin ürün ve hizmetlerinin kullanılmasının çevre üzerindeki etkileri konusunda müşterilerin bilinç düzeyinin artırılmasının desteklenmesi; ve
 - d) Uzun vadede işletmenin çevre performansını iyileştirme yollarının araştırılması.
7. Çalışanlara, çevresel etkileri değerlendirme usulleri, halkla ilişkiler ve çevre teknolojileri gibi daha genel çevre yönetim alanlarının yanı sıra, tehlikeli maddelerin kullanımı ve çevre kazalarının önlenmesi dahil, çevre sağlığı ve güvenlik konularında yeterli eğitim ve kurslar vermelidir.
8. Çevre açısından anlamlı ve ekonomik açıdan verimli bir kamu politikasının geliştirilmesine, örneğin çevre bilincini ve çevrenin korunmasını arttıracak ortaklıklar ya da girişimler aracılığıyla, katkıda bulunmalıdır.

VI. Rüşvetle Mücadele

İşletmeler, iş ya da başka bir usulsüz avantaj elde etmek ya da devam ettirmek amacıyla, doğrudan ya da dolaylı olarak, rüşvet ya da başka bir haksız avantaj teklif, vaat ya da talep etmemelidir. Özel olarak, işletmeler:

1. Kamu görevlilerine ya da iş ortaklarının çalışanlarına sözleşme bedelinin herhangi bir kısmını ödemeyi teklif etmemeli, ve de böylesi taleplere boyun eğmemelidir. Kamu görevlilerine, iş ortaklarının çalışanlarına ya da bunların akrabalarına veya iş ortaklarına ödeme kanalize etmenin bir yolu olarak taşeronluk sözleşmeleri, siparişler ya da danışmanlık sözleşmeleri yapmamalıdır.
2. Aracılık ücretlerinin uygun ve yalnızca meşru hizmetler karşılığında olmasını sağlamalıdır. Duruma göre, kamu kuruluşları ve devlet işletmeleriyle olan işlerle ilgili olarak çalıştırılan araçların bir listesi tutulmalı ve yetkili mercilerin bilgisine açık olmalıdır.
3. Rüşvet ve haraca karşı mücadelede faaliyetlerinin saydamlığını arttırmalıdır. Önlemlerden bazıları, rüşvet ve haraca karşı kamuoyu önünde taahhütlerde bulunulması, ve bu taahhütlerin yerine getirilmesi için şirketin benimsediği yönetim sistemlerinin açıklanması olabilir. İşletme, ayrıca rüşvet ve haraca karşı mücadelede kamuoyunun bilinçli olmasının ve işbirliği yapmasının teşvik edilmesi açısından, kamuoyu ile diyalogu ve açıklığı da arttırmalıdır.
4. Çalışanların rüşvet ve haraca karşı bilinçli olmalarını ve şirket politikalarına uymalarını, bu politikaların uygun bir şekilde yaygınlaştırılması, eğitim programları ve disiplin işlemleri aracılığıyla teşvik etmelidir.
5. Rüşvet ve yolsuzluk uygulamalarını caydırıcı yönetim kontrol sistemleri benimsemeli, ve “kayıt dışı” ya da gizli hesapların açılması ya da ilgili işlemleri doğru ve dürüst bir şekilde yansıtmayan belgeler hazırlanmasını önleyici maliye, vergi muhasebe ve denetleme uygulamaları benimsemelidir.
6. Kamu görevlerine aday olanlara ya da siyasi partilere ya da başka politik kuruluşlara yasadışı bağışlar yapmamalıdır. Bağışlar, kamuoyuna açıklama koşullarına uygun olmalı ve üst yönetime bildirilmelidir.

VII. Tüketici Çıkarları

İşletmeler, tüketicilerle ilişkilerinde adil ticaret, pazarlama ve reklam uygulamalarına uygun hareket etmeli ve sundukları mal ya da hizmetlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak için makul bütün önlemleri almalıdır. Özel olarak:

1. Sundukları mal ya da hizmetlerin tüketici sağlık ve güvenliği konusunda, sağlık uyarıları ve ürün güvenlik ve bilgi etiketleri dahil, kabul edilen ya da yasal olarak istenen bütün standartlara uygun olmasını sağlamalıdır.
2. Mal ya da hizmetlere uygun olarak, bunların içindekiler, güvenli kullanımı, bakımı, saklanması ve atılmasına ilişkin, tüketicilerin bilinçli kararlar alabilmelerini sağlamaya yeterli, doğru ve açık bilgiler vermelidir.
3. Tüketici şikayetlerinin ele alınmasına ilişkin saydam ve etkin usuller koymalı ve tüketici uyuşmazlıklarının gereksiz masraf ya da külfete girmeksizin adil ve zamanında çözüme kavuşturulmasına katkıda bulunmalıdır.
4. Aldatıcı, yanıltıcı, hileli ya da haksız açıklamalarda ya da atlamalarda ya da bu nitelikte başka uygulamalarda bulunmamalıdır.
5. Tüketicilerin mahremiyetine saygı göstermeli ve kişisel bilgilerinin korunmasını sağlamalıdır.
6. Ürünlerinin tüketilmesi ya da kullanılmasından kaynaklanan, kamu sağlığı ve güvenliğine yönelik ciddi tehlikelerin önlenmesi ya da ortadan kaldırılmasında resmi makamlarla tam ve saydam bir şekilde işbirliği yapmalıdır.

VIII. Bilim ve Teknoloji

İşletmeler:

1. Faaliyetlerinin faaliyette buldukları ülkelerin bilim ve teknoloji politikalarına ve planlarına uygun olmasını ve duruma göre yerli ve ulusal yaratıcılık kapasitesinin gelişmesine katkıda bulunmasını sağlamalıdır.
2. Ticari faaliyetleri sırasında uygulanabildiği takdirde, fikir eserleri mülkiyet haklarının korunmasına gereken dikkati göstererek, know-how ve teknolojilerin aktarılmasına ve hızla yaygınlaşmasına olanak veren uygulamalar benimsemelidir.
3. Uygun olduğu takdirde ve ticari gereksinimleri de hesaba katarak, Bilim ve Teknoloji görevlerinde ev sahibi ülke personeli çalıştırıp bunların eğitiminin teşvik edilmesinin yanı sıra, iç pazar gereksinimlerini karşılamak üzere ev sahibi ülkelerde bilim ve teknoloji geliştirme çalışmaları yapmalıdır.
4. Fikir eserleri mülkiyet haklarının kullanımı için lisanslar verirken ya da başka şekilde teknoloji transferi gerçekleştirirken, bunu makul koşullarda ve ev sahibi ülkenin uzun vadeli kalkınma perspektiflerine katkıda bulunacak bir şekilde yapmalıdır.

5. Ticari amaçlara uygun olduğu takdirde, yerel üniversiteler ve kamu araştırma kurumları ile ilişkiler geliştirmeli, ve yerli sanayi ya da sanayi kuruluşları ile işbirliği içinde araştırma projelerinde yer almalıdır.

IX. Rekabet

İşletmeler, yürürlükteki yasa ve yönetmelikler çerçevesinde, faaliyetlerini rekabetçi bir tarzda yürütmelidir. Özel olarak, işletmeler:

1. Aşağıdakiler gibi amaçlarla rakipler arasında rekabeti ortadan kaldıracı anlaşmalara girmekten ya da uygulamaktan kaçınmalıdır:
 - a) Fiyatları sabitlemek;
 - b) Şike teklifler (danişıklı ihaleler) yapmak;
 - c) Üretim kısıtlamaları ya da kotalar koymak; ya da
 - d) Müşterileri, tedarikçileri, bölgeleri ya da ticaret dallarını tahsis ederek pazarları paylaşmak ya da bölüşmek.
2. Kendi payına ekonomilerinin rekabeti ortadan kaldıracı faaliyetten dolayı zarar görmesi muhtemel olan idari birimlerin rekabet yasalarının uygulanabilirliğini hesaba katarak, bütün faaliyetlerini yürürlükteki bütün rekabet yasalarına uygun şekilde yürütmelidir.
3. Bu idari birimlerin rekabet kurullarıyla, diğer şeylerin yanı sıra ve yürürlükteki yasalara ve uygun güvencelere tabi olarak, bilgi taleplerini mümkün olan en hızlı ve eksiksiz bir şekilde yerine getirerek işbirliği yapmalıdır.
4. Çalışanların yürürlükteki bütün rekabet yasa ve politikalarına uyulmasının önemini bilincinde olmalarını teşvik etmelidir.

X. Vergilendirme

İşletmelerin vergi yükümlülüklerini zamanında ödeyerek ev sahibi ülkelerin kamu maliyesine katkıda bulunması önemlidir. Özel olarak, işletmeler, faaliyette buldukları bütün ülkelerdeki vergi yasa ve yönetmeliklerine uymalı, ve bu yasa ve yönetmeliklerin özüne ve sözüne uygun hareket etmek için her türlü çabayı göstermelidir. Faaliyetleriyle ilgili olarak tahakkuk eden vergilerin doğru olarak tespit edilmesi için gerekli bilgilerin ilgili makamlara verilmesi ve transfer fiyatlandırma uygulamalarında dirsek mesafesi ilkesine uyulması, buna dahil edilebilir.

Uygulama Usulleri

OECD Konseyinin OECD Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri Hakkındaki Kararı

Haziran 2000

KONSEY,

14 Aralık 1960 tarihli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Sözleşmesini dikkate alarak;

İmzacı ülkelerin devletlerinin (“imzacı ülkeler”) topraklarında ya da topraklarından faaliyet gösteren çokuluslu işletmelere Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri (“Genel İlkeler”) uyulmasını ortak olarak tavsiye ettikleri OECD Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Bildirgesini (“Bildirge”) dikkate alarak;

Çokuluslu işletmelerin faaliyetleri dünya çapında olduğundan, Bildirge ile ilgili konularda uluslararası işbirliğinin bütün ülkeleri kapsamı gerektiğini kabul ederek;

Başta Bildirge [C(84)171(Nihai), C/M(95)21 ile yenilenmiş] ile ilgili sorumluluklarına ilişkin olmak üzere, Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesinin Görev Talimatnamesini dikkate alarak;

1976 Bildirgesi Birinci Gözden Geçirme Raporunu [C(79)102(Nihai)], Bildirge İkinci Gözden Geçirme Raporunu [C/MIN(84)5(Nihai)], Bildirge 1991 Gözden Geçirme Raporunu [DAFFE/IME(91)23], ve Genel İlkeler 2000 Gözden Geçirme Raporunu [C(2000)96] göz önünde bulundurarak;

Konseyin 1984 Haziran İkinci Gözden Geçirilmiş Kararını [C(84)90], Haziran 1991 değişiklikleri [C/MIN(91)7/ANN1] ile birlikte dikkate alarak;

Bu Genel İlkelerin kapsadığı konularda danışmaların gerçekleştirilebileceği usullerin geliştirilmesinin ve Genel İlkelerin etkinliğinin artırılmasının iyi olacağını düşünerek;

Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesinin önerisi üzerine:

Konseyin 1984 Haziran İkinci Gözden Geçirilmiş Kararını [C(84)90], Haziran 1991 değişiklikleri [C/MIN(91)7/ANN1] ile birlikte kaldırıp bunun yerine aşağıdaki metni kabul etmeye

KARAR VERİR:

I. Ulusal Başvuru Noktaları

1. İmzacı ülkeler, tanıtım çalışmalarını üstlenmek, bilgi başvurularını yanıtlamak, ve ekteki usule ilişkin açıklama hesaba katılarak Genel İlkelerin kapsadığı bütün konularda ilgili taraflarla bu bağlamda ortaya çıkabilecek sorunların çözümlenmesine katkıda bulunabilmelerine dönük tartışmalar için Ulusal Başvuru Noktaları kuracaktır. İş dünyası, işçi kuruluşları, ve diğer ilgili taraflar bu olanakların mevcudiyetinden haberdar edilecektir.
2. Farklı ülkelerdeki Ulusal Başvuru Noktaları gerektiğinde çalışmalarına ilişkin Genel İlkelerle ilgili konularda işbirliği yapacaktır. Genel usul olarak, ulusal düzeydeki tartışmalara diğer Ulusal Başvuru Noktalarıyla ilişkilere geçmeden önce başlanmalıdır.
3. Ulusal Başvuru Noktaları yılda bir kez toplanarak deneyim alışverişinde bulunacak ve Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesine rapor sunacaktır.

II. Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesi

1. Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesi (“CIME” ya da “Komite”) düzenli aralıklarla ya da imzacı ülkelerden birinin talebi üzerine Genel İlkelerin kapsadığı konularda görüş alışverişinde ve bunların uygulanmasında elde edilen deneyim alışverişinde bulunacaktır.
2. Komite, düzenli aralıklarla, diğer sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra, OECD İş ve Sanayi Danışma Komitesi (BIAC) ile OECD Sendika Danışma Komitesini (TUAC) (“danışma organları”) Genel İlkelerin kapsadığı konularda görüş bildirmeye davet edecektir. Ayrıca, bu konularda danışma organlarıyla görüş alışverişleri onların talebi üzerine de gerçekleştirilebilir.
3. Komite, Genel İlkelerin kapsadığı konularda imzacı olmayan ülkelerin temsilcileri ile görüş alışverişlerinde bulunmaya karar verebilir.
4. Komite, Genel İlkelerin açıklığa kavuşturulmasından sorumlu olacaktır. Açıklığa kavuşturma, talep üzerine yapılacaktır. Dilerse, bir işletmeye çıkarlarını ilgilendiren ve Genel İlkeler ile ilgili konularda görüşlerini sözlü ya da yazılı olarak belirtme fırsatı tanınacaktır. Komite, tek tek işletmelerin faaliyetleri hakkında sonuçlara varmayacaktır.

5. Komite, Genel İlkelerin etkinliğinin artırılması açısından Ulusal Başvuru Noktalarının çalışmaları hakkında görüş alışverişleri gerçekleştirecektir.
6. Komite tarafından Genel İlkelerin etkin bir şekilde uygulanmasındaki sorumlulukları yerine getirilirken, ekteki usule ilişkin açıklama da gereken şekilde hesaba katılacaktır.
7. Komite, düzenli aralıklarla Genel İlkelerin kapsadığı konularda Konseye rapor sunacaktır. Komite, raporlarında Ulusal Başvuru Noktalarının raporlarını, danışma organlarının dile getirdiği görüşleri, ve duruma göre diğer sivil toplum kuruluşlarının ve imzacı olmayan ülkelerin görüşlerini hesaba katacaktır.

III. Kararın Gözden Geçirilmesi

Bu karar düzenli aralıklarla gözden geçirilecektir. Komite, bu amaçla önerilerde bulunacaktır.

* * *

Usule İlişkin Açıklama

I. Ulusal Başvuru Noktaları

Ulusal Başvuru Noktalarının (NCP) görevi, Genel İlkelerin etkinliğini arttırmaktır. NCP'ler, işlevsel eşdeğerlilik amacı güdülerek, görülebilirlik, ulaşılabilirlik, saydamlık ve hesap verebilirlik şeklindeki temel ölçütlere uygun olarak faaliyet gösterecektir.

A. Kurumsal Düzenlemeler

İşlevsel eşdeğerlilik amacına uygun olarak, imzacı ülkeler, iş dünyasından, işçi kuruluşlarından ve sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı diğer ilgili taraflardan oluşan sosyal ortakların aktif desteğini kazanmaya çalışarak, kendi NCP'lerinin organizasyonunun gerçekleştirilmesinde esnekliğe sahiptir.

Buna göre, Ulusal Başvuru Noktası:

1. Üst düzey bir devlet görevlisi ya da üst düzey bir görevlinin başkanlık ettiği bir devlet kuruluşu olabilir. Alternatif olarak, Ulusal Başvuru Noktasının organizasyonu, diğer devlet kuruluşlarının temsilcilerinin yer aldığı bir işbirliği organı şeklinde gerçekleştirilebilir. İş dünyasının, işçi kuruluşlarının ve diğer ilgili tarafların temsilcileri de dahil edilebilir.

2. İş dünyasının, işçi kuruluşlarının ve diğer ilgili tarafların temsilcileriyle Genel İlkelerin etkin bir işlev görmesine katkıda bulunabilecek ilişkiler geliştirip sürdürecektir.

B. Bilgi ve Tanıtım

Ulusal Başvuru Noktaları:

1. Genel İlkeleri, internet yoluyla bilgilendirme dahil, uygun yöntemlerle tanıtacak ve ulusal dillerde dağıtımına sunacaktır. Genel İlkeler (gerek içe dönük, gerekse dışa yönelik olarak) yatırımcı adaylarına uygun şekillerde tanıtılmalıdır.
2. Duruma göre, iş dünyası, işçi kuruluşları, diğer sivil toplum kuruluşları, ve ilgili kamuoyu ile işbirliği yoluyla dahil olmak üzere, Genel İlkeler hakkında daha fazla bilgi sahibi olunmasını sağlayacaktır.
3. Genel İlkeler hakkında aşağıdaki yerlerden gelen bilgi başvurularını yanıtlayacaktır:
 - (a) Diğer Ulusal Başvuru Noktaları;
 - (b) İş dünyası, işçi kuruluşları, diğer sivil toplum kuruluşları ve kamuoyu; ve
 - (c) İmzacı olmayan ülkelerin devletleri.

C. Somut Durumlarda Uygulama

NCP, Genel İlkelerin somut durumlarda uygulanmasına ilişkin olarak ortaya çıkan sorunların çözümüne katkıda bulunacaktır. NCP, gündeme getirilen sorunların etkin bir şekilde, zamanında ve yürürlükteki yasalara uygun olarak çözüme kavuşturulması için iş dünyası, işçi kuruluşları ve diğer ilgili taraflara yardımcı olup bir tartışma forumu sağlayacaktır. Bu yardımı sunarken, NCP:

1. Gündeme getirilen konuların soruşturulmasının gerekip gerekmediğine dair bir ilk değerlendirme yaparak bunları gündeme getiren tarafa ya da taraflara yanıt verecektir.
2. Gündeme getirilen konuların soruşturulması gerektiğinde, tarafların sorunları çözüme kavuşturmalarına yardımcı olmak üzere aracılık yapacaktır. Bu amaçla, NCP bu taraflara danışacak ve duruma göre:
 - (a) İlgili yetkililerden ve/ya da iş dünyasının, işçi kuruluşlarının, diğer sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden ve ilgili uzmanlardan bilgi alacaktır;
 - (b) İlgili diğer ülke ya da ülkelerdeki Ulusal Başvuru Noktasına danışacaktır;

- (c) Genel İlkelerin söz konusu koşullardaki yorumu hakkında kuşkuya düştüğü takdirde CIME'den açıklama isteyecektir;
 - (d) Sorunların aşılmasına yardımcı olmak için, uzlaştırma ya da arabuluculuk gibi, mutabakata yönelik dostane yöntemler önerecek ve ilgili tarafların rızası ile, bu yöntemlerin kullanılmasına yardımcı olacaktır.
3. İlgili taraflar gündeme getirilen konularda anlaşma sağlayamadıkları takdirde, Genel İlkelerin uygulanmasına dair bir açıklama yayınlayıp duruma göre tavsiyelerde bulunacaktır.
 4. (a) Gündeme getirilen konuların çözüme kavuşturulmasına yardımcı olmak için, hassas ticari ve diğer bilgileri korumak amacıyla uygun önlemler alacaktır. 2. paragraf kapsamındaki usuller uygulanırken soruşturmanın gizliliği korunacaktır. Usule ilişkin işlemler bittikten sonra, gündeme getirilen konuların çözüme kavuşturulmasında taraflar aralarında anlaşma sağlayamadıkları takdirde, bu konuları açıklamakta ve tartışmakta özgürdürler. Ancak, soruşturma sırasında ilgili diğer bir tarafın açıkladığı bilgi ve görüşler, diğer taraf bunların açıklanmasını kabul etmedikçe, gizli kalacaktır.

(b) Genel İlkelerin etkin bir şekilde uygulanması açısından en iyisinin gizliliğin korunması olduğu durumlar dışında, ilgili taraflara danıştıktan sonra, bu usullerin sonuçlarını kamuoyunun bilgisine sunacaktır.
 5. İmzacı olmayan ülkelerde sorunlar ortaya çıktığı takdirde, söz konusu sorunların daha iyi anlaşılması için adımlar atacak, duruma göre ve uygulanabildiği ölçüde bu usulleri uygulayacaktır.

D. Rapor

1. Bütün Ulusal Başvuru Noktaları yılda bir Komiteye rapor sunacaktır.
2. Raporlar, somut durumlardaki uygulama çalışmaları dahil olmak üzere, Ulusal Başvuru Noktasının çalışmalarının niteliği ve sonuçları hakkında bilgiler içermelidir.

II. Uluslararası Yatırımlar ve Çokuluslu İşletmeler Komitesi

1. Komite, sorumluluklarını zamanında ve verimli bir şekilde yerine getirecektir.
2. Komite, Genel İlkelerin somut koşullarda yorumlanmasında kuşkuya düşülmesi dahil, NCP'lerin çalışmalarının yürütülmesinde yardım taleplerini değerlendirecektir.
3. Komite:
 - (a) NCP'lerin raporlarını değerlendirecektir.

- (b) İmzacı bir ülke ya da danışma organı tarafından, bir NCP'nin somut olayların gereğinin yapılmasına ilişkin sorumluluklarını yerine getirip getirmediğine dair yapılan ve kanıtlarla desteklenen bir başvuruyu değerlendirecektir.
 - (c) İmzacı bir ülke ya da danışma organı tarafından, bir NCP'nin somut olaylarda Genel İlkeleri doğru yorumlayıp yorumlamadığına dair yapılan ve kanıtlarla desteklenen bir başvuru olduğunda, açıklığa kavuşturma açıklamasında bulunmayı değerlendirecektir.
 - (d) Gerektiğinde, Genel İlkelerin etkin bir şekilde uygulanmasının ve NCP'lerin çalışmasının iyileştirilmesine yönelik tavsiyelerde bulunacaktır.
4. Komite, Genel İlkelerin kapsadığı her türlü konuda bilirkişilerden görüş almak isteyip bu görüşleri değerlendirebilir. Komite, bu amaca yönelik olarak, uygun usulleri kararlaştıracaktır.

Bu Özet Metin, aslı aşağıdaki İngilizce ve Fransızca isimler altında yayınlanan bir OECD yayınının kısaltılmış çevrisidir:
OECD Guidelines for Multinational Enterprises
Les principes directeurs de l'OCDE à l'intention des entreprises multinationales
© OECD, 2002

Daha fazla bilgi için: www.oecd.org/daf/investment/guidelines

OECD yayınları ve Özet Metinleri www.oecd.org/bookshop/ adresinden temin edilebilir

“Online Bookshop” (Sanal Kitabevi) ana sayfasındaki “Title search” (yayın arama) kutusu içine “overview” (özet metin) girin ya da kitabın İngilizce ismini yazın (Özet Metinler kitabın İngilizce aslı ile bağlantılıdır).

Özet Metinler, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü'nün Haklar ve Çeviri birimi tarafından hazırlanmıştır.

e-posta: rights@oecd.org / Faks: +33 1 45 24 13 91

© OECD, 2002

Bu *Özet Metin*, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.